

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 2(14)

Київ 2006

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)я43
М43

Редакційна колегія

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — головний редактор
Гайченко В. А., д-р біол. наук, проф. — заступник головного редактора
Саєвич І. Г., канд. філол. наук — відповідальний редактор
Марусєва О. А. — відповідальний секретар
Чирков В. М. — відповідальний редактор за випуск

Економічні науки і менеджмент

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Титова Н. А., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Ніколенко Ю. В., д-р екон. наук, проф., Криклій А. С., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф.

Політичні науки

Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Горбатенко В. П., д-р політ. наук, проф., Кирилюк Ф. М., д-р філос. наук, проф., Храмов В. О., д-р політ. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф., Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Коломінський Н. Л., д-р психол. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф., Сагач Г. М., д-р пед. наук, проф.

Юридичні науки

Бабкін В. Д., д-р юрид. наук, проф., Коваленко В. В., д-р юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Скрипнюк О. В., д-р юрид. наук, проф., Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф.

*Рекомендовано Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 29 березня 2006 р.)*

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М43 Наукові праці МАУП / Редкол.: М. Ф. Головатий (голов. ред.) та ін. — К. : МАУП, 2001. —
Вип. 1. —
ISBN 966-608-120-2

Вип. 2(14). — 2006. — 196 с. — Бібліогр. в кінці ст. —
ISBN 966-608-655-7

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки і менеджменту, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, у якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, менеджменту, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

ББК 65.9(4УКР)я43+88я43

ISBN 966-608-120-2
ISBN 966-608-655-7

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2006

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ І МЕНЕДЖМЕНТ	5	Борщ В.В., Осоченко І. В. Методи прийняття рішень у менеджменті	61
Сєвка В. Г., Мальцева М. Ю. Будівельний потенціал як складова розвитку економіки країни	5	Солопенко Р. І., Солопенко Р. Р. Економічне обґрунтування управлінських рішень, пов'язаних із системою кадрового менеджменту транспортного підприємства.....	64
Савельєва Т. М. Проблеми розвитку великих корпоративних структур в економіці України	9	Шульжик Ю. О. Проблема прогнозування динаміки одно- та різномісних об'єктів з нелінійними зв'язками	69
Мамонова Н. В., Москвіна А. О. Про пріоритети створення умов сталої конкурентоспроможності країни	14	Морозова Н. І. Проектна діяльність в організації та структурні зміни в управлінні нею	75
Крочук В. М. Методичні аспекти аудиту доходів і витрат транспортного підприємства	18	Стрельчук А. С., Пенцов О. С. Автоматизовані системи управління в роботі організацій державної і недержавної форм власності	81
Нгуєн Тхі Тхань Тінх Основні напрями, механізми і завдання інтеграції В'єтнаму в економічну та фінансову регіональну й світову системи	22	Смерічевська С. В. Інновації в освіті та основні підходи до їх вивчення	85
Бовтрук Ю. А. Валютна інтеграція як сучасна риса розвитку світового господарства	28	ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	89
Гнезділова Н. М. Інтеграційні процеси системи освіти в Україні	34	Маркова С. В., Баран О. В. Українська геополітика: сучасні проблеми і тенденції	89
Бойченко Е. Б. Гендерний аналіз кон'юнктури ринку праці Донецької області	38	Панкевич О. З. Реалізація принципу розподілу влади у США (зовнішньополітичний аспект)	96
Макаровська Т. П. Інформаційна безпека України як передумова її вступу до СОТ	45	Горбатенко І. А. Політологія як чинник консолідації українського суспільства	101
Рябченко І. М., Баранов Ю. В., Гагарін В. В., Хіврич І. Ю., Лаврушко Л. Г. Розробка моделі для вирішення задачі прогнозування	48	Кран А. П. Сутність політичної стабільності: індикатори і функції	107
Дідик Я. М. Використання математичних моделей для планування рекреаційного природокористування ...	51	Шевченко О. М. Військовий потенціал та ядерна програма Пакистану	114
Бараболя В. І., Крутовий Ж. А., Касілова Л. О., Мамонова Н. В. Актуальні напрями вдосконалення вищої освіти в Україні	54	Білошицький С. В. Національні інтереси України в умовах глобалізації світових процесів	120
Мамонов К. А., Савченко М. М. Вибір напрямів цільових методів удосконалення професійної підготовки кадрів на підприємстві	57	Сычева Н. А. Стратегическое планирование избирательной кампании: методологический аспект	126

ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ДЛЯ ПЛАНУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Наукові праці МАУП, 2006, вип. 2(14), с. 51–53

Розглядається можливість використання різних моделей для вивчення попиту на рекреаційні ресурси, оцінювання потоків рекреантів, планування рекреаційного природокористування. Запропонована модель лінійного програмування для оптимізації рекреаційного навантаження на приміських територіях — місцях відпочинку.

Питання класифікації та вивчення попиту є важливими для проектування рекреаційної системи, оскільки для ефективного використання рекреаційних ресурсів необхідно знати, які види рекреації популярні та яка чисельність відпочиваючих буде у них зайнята. Для виявлення потреб у тому чи іншому виді рекреації соціологи проводять анкетні опитування населення та інші соціологічні дослідження. На підставі результатів цих спостережень створені моделі вивчення попиту на рекреацію, функціонування рекреаційних систем різного класу, формування рекреаційних потоків, резервування площ для рекреаційних послуг тощо.

Багато праць присвячено моделюванню вивчення попиту на певні рекреаційні ресурси як функцію від певних формуючих факторів. Запропонований М. Клаусом метод кривих попиту, що використовує інформацію про чисельність рекреантів та пункти, звідки вони прибули, дає можливість встановити максимальні ціни на рекреаційні послуги, при яких попит на ці послуги дорівнюватиме нулю (тобто попит відсутній) [2, 56]. Вплив відстані до рекреаційної системи вивчався за допомогою моделі інерції Вольфа [4, 1195]. Для оцінювання чисельності відвідувачів рекреаційної системи досить широко використовуються гравітаційні моделі, основною перевагою яких є їх простота. Відома гравітаційна модель, яка дає змогу оцінити потоки рекреантів для міжнародного туризму [2, 60]. Для вивчення попиту

досить успішно використовуються регресійні моделі, за допомогою яких можна враховувати параметри, що не увійшли до гравітаційних моделей. Пошукам регресійних рівнянь присвячено багато наукових праць. Серед інших створена цікава модель, яка дає змогу оцінити ймовірність того, що рекреант візьме участь у подорожі. У працях В. Н. Іванова та В. К. Сторчевуса було отримане рівняння регресії, що пов'язує чисельність автомобілістів, які виїжджають на довготерміновий відпочинок, з відстанню до курорту [2, 60]. Деякі дослідження присвячені пошуку емпіричних рівнянь визначення попиту на послуги рекреаційної системи [4, 1195]. Для вивчення і моделювання попиту на види рекреації використовуються ймовірнісні методи. Так, зокрема, дослідники отримали біноміальний розподіл, що описує вплив віддаленості населеного пункту від рекреаційної системи на кількість відвідувань. У результаті цих досліджень було також отримано оцінку потенційного попиту [2, 61].

Зазначимо, що раціональне використання природних ресурсів для туризму і рекреації є важливою проблемою природокористування. Рекреація носить яскраво виражений комплексний, системний, цілеспрямований характер. Якщо комплексність означає необхідність враховування різносторонніх аспектів природокористування, а системність — їх взаємозв'язок, то цілеспрямованість означає найповніше оздоровлення відпочиваючих. Системний, комплексний

та цілеспрямований характер рекреаційного природокористування дає можливість ефективно застосовувати методи оптимізації.

Основним завданням оптимізації необхідно визнати таке використання природних ресурсів для туризму і рекреації, яке б забезпечувало отримання максимального економічного ефекту з мінімальною екологічною шкодою довкіллю. Плануючи використання рекреаційних ресурсів, необхідно враховувати сукупність економічних, соціальних та екологічних факторів, зокрема необхідність охорони та захисту лісу у зв'язку зі зростанням рекреаційного навантаження. Надмірна, необмежена та неконтрольована експлуатація природних рекреаційних ресурсів обов'язково призводить до їх повної деградації. З метою забезпечення охорони та збереження на лісових територіях потенційних можливостей для відпочинку необхідно вдосконалювати планування організованого використання природних рекреаційних ресурсів.

Одним із показників, що характеризує придатність лісових територій до відпочинку, є коефіцієнт рекреації, який визначається відношенням витоптані площі до загальної території відпочинку. За допомогою коефіцієнта рекреації встановлюють стадію рекреаційної дигресії. Так, при коефіцієнті рекреації $< 0,05$ спостерігається 1-ша стадія дигресії, при коефіцієнті рекреації $0,51-0,1$ — 2-га стадія, а при коефіцієнті рекреації $> 0,6$ — найвища 5-та стадія рекреаційної дигресії.

Ступінь рекреаційної дигресії залежить від рекреаційного тиску і стійкості природних комплексів. У свою чергу стійкість природних комплексів до рекреаційного тиску залежить від багатьох факторів: типу насадження, віку насадження, вологості, місця розташування, порід дерев, ґрунтового покриття, ступеня ерозії, крутизни схилів тощо. На підставі даних наукових досліджень визначена стійкість природних комплексів

щодо рекреаційного тиску і встановлено критичний тиск. При цьому під критичним тиском розуміють такий тиск, при якому природні комплекси деградують цілком (без здатності до самовідновлення).

Математичний зв'язок між рекреаційним тиском і стадіями рекреаційної дигресії характеризується такою залежністю [3, 48]:

$$D = 0,44p^{0,2715},$$

де D — стадія рекреаційної дигресії (змінюється від 1 до 5); p — рекреаційний тиск (приведених годин на 1 га за рік).

Результати розрахунку критичного рекреаційного тиску для 2–5 стадій рекреаційної дигресії наведено у таблиці.

Необхідно також відзначити, що величина допустимого рекреаційного навантаження на територію залежить не лише від типу насаджень, а й від форм лісової рекреації. Вплив форм лісової рекреації, які існують на розглядуваній території, на рекреаційне навантаження враховується за допомогою коефіцієнта екологічної шкідливості. Цей коефіцієнт характеризує рівень впливу на територію форм лісової рекреації. Не підлягає сумніву те, що рекреант, який ходить пішки лісовими стежинами, завдає значно менше шкоди рекреаційним ресурсам, аніж той, який приїжджає до лісу на автомобілі. На підставі експертних оцінок встановлено шкідливість різних форм рекреації відносно бездорожної, яка прийнята за одиницю. Експертним шляхом було встановлено, що з розрахунку на одну людину-годину форми рекреації розрізняються за шкідливістю в 1500 разів.

Враховуючи викладене, можна запропонувати модель лінійного програмування для оптимізації рекреаційного навантаження. Необхідно відзначити, що ця економіко-математична модель володіє інтегруючими властивостями: дає змогу

Рекреаційний тиск (р) для 2–5 стадій дигресії

Вологість ґрунтів	Рекреаційний тиск для окремих деревних порід, тис. приведених годин на 1 га за рік			
	ялина	сосна	береза, вільха, осика	дуб, бук, ясен, граб
Сухі	0	200	501	801
Свіжі	501	501	1001	1302
Вологі	902	1001	1302	1502
Сирі	701	1202	1503	1803

розрахувати оптимальні умови організації рекреації, забезпечує при цьому захист природних рекреаційних ресурсів від деградації. Критерієм оптимізації цієї моделі є максимально допустиме рекреаційне навантаження.

Економіко-математична модель визначення максимально допустимого рекреаційного навантаження (P) має наступний вигляд:

$$P = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m p_{ij} x_{ij} \rightarrow \max$$

при обмеженнях:

$$\sum_{i=1}^n a_i x_i = \phi_j,$$

$$\sum_{j=1}^m b_j x_j = \phi_i,$$

$$j = 1, 2, \dots, n, \quad i = 1, 2, \dots, m \\ \text{при } x_{ij} \geq 0,$$

де i — форма лісової рекреації; j — тип насаджень; a_i — площа, яку займає i -та форма лісової рекреації; b_j — площа, яку займає j -й тип насаджень; x_{ij} — площа; p_{ij} — допустиме рекреаційне навантаження на 1 га i -ї форми лісової рекреації для j -го типу насаджень.

Запропонована модель була апробована для визначення оптимального рекреаційного навантаження у приміських лісах м. Львова. Виконані розрахунки дали змогу отримати необхідні значення оптимального навантаження на територію залежно від типу умов місцезростання та форм рекреації [1, 116].

Ця модель може бути корисною для планування рекреаційного навантаження на територіях природного заповідника з метою регулювання туристичних потоків.

Література

1. Дідик Я. М. Використання методів лінійного програмування для планування рекреаційного навантаження // Лісове господарство, лісова, паперова та деревообробна промисловість: Зб. пр. — Вип. 22. — К.: Будівельник, 1991. — 140 с.
2. Лемешев М. Я., Щербина О. А. Оптимизация рекреационной деятельности. — М.: Экономика, 1986. — 160 с.
3. Тарасов А. И. Рекреационное лесопользование. — М.: Агропромиздат, 1989. — 176 с.
4. Щербина О. А. Математические методы исследования функционирования рекреационных систем за рубежом // Экономика и математические методы. — 1980. — Т. 16, вып. 6. — 1500 с.

This article considers the possibility of use of different models to study the demand for recreational resources, evaluation of recreational flows, and the planning of recreational nature use. The model is suggested of linear programming to optimize recreational load in suburban recreational territories.

Надійшла 20 квітня 2006 р.